

مقام شیخ حسن علی نخودکی و ناسپاسی ما

اسدی گرمارودی شیخ حسن علی نخودکی را عارف بالله می‌داند، ناسپاسی و شرایط جهان امروز اما باعث شده است که ما از حضور این افراد محروم باشیم.

اسدی گرمارودی شیخ حسن علی نخودکی را عارف بالله می‌داند، ناسپاسی و شرایط جهان امروز اما باعث شده است که ما از حضور این افراد محروم باشیم.

محمد اسدی گرمارودی، عضو هیئت علمی گروه معارف دانشگاه شریف، در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، در خصوص جایگاه شیخ حسن علی نخودکی در دوران معاصر، گفت: برای شناخت این جایگاه باید یک بحثی کلی در باب جایگاه عارف داشت. ما وقتی به قرآن رجوع می‌کنیم، هدف زندگی در قرب به حق معرفی شده است، «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ: و جن و انس را نیافریدم جز برای آنکه مرا بپرستند». (ذاریات، 56)

گرمارودی ادامه داد: ما همه عبادت‌ها را به قصد قرب انجام می‌دهیم و اگر این نیت نباشد آن عبادت مورد قبول خواهد بود. حالا این سوال مطرح می‌شود که این قرب و نزدیکی به چه معناست؟ ما نسبت به خداوند نزدیکی زمانی و مکانی نداریم. این قرب، قرب مقامی یا صفاتی است، یعنی هر چه انسان به خدا نزدیک‌تر شود، در واقع به صفات خدایی نزدیک‌تر می‌شود.

وی ادامه داد: خدا کریم است، فرد با عبادت و قرب به خدا کرم بیشتری می‌یابد. خدا رحیم است فرد عارف رحمت بیشتری می‌یابد و کم به جایی می‌رسد که مثل حضرت عیسی (ع) که در قرآن کریم آمده است، خلق کند. خالقیت مظهر خداوند است، اما حضرت عیسی (ع) در اثر قرب به خدا، مظهر خالقیت خدا می‌شود و می‌گوید من از خاک مرغی را به اذن خدا می‌آفرینم.

عارف متناسب با مقام عرفانی خود، مظهر صفات خداست

این استاد دانشگاه تصریح کرد: خدا محیی است، یعنی مرده را زنده می‌کند، حضرت عیسی (ع) نیز مرده را به اذن الله زنده می‌کند. فرد به میزانی که به قرب الهی رسیده است، دارای صفت الهی می‌شود و بروز می‌دهد. کسی که بیشترین قرب را پیدا کرده، در تعبیر قرآنی خلیفه الله است که می‌تواند مظهر الله باشد و آثار صفات الهی را بروز دهد.

گرمارودی در خصوص این که عارف کیست، گفت: این روزها ممکن است ادعای عرفان را زیاد بشنویم، اما در قرآن کسی عارف است که جز به فکر خدا نباشد و جز قرب خدا و لقای او چیزی را نخواهد. حتی کسی که به طمع بهشت خدا را عبادت می‌کند، عارف نیست و عبادتش عبادت تاجرپیشگان است. کسی هم که خدا را از ترس جهنم عبادت می‌کند، عبادتی مانند بردگان دارد.

وی افزود: عبادت عارفانه عبادت عاشفانه محبانه است، که خدا را لایق عبادت دیده و لذا به عشق الهی دارد، عبادت می‌کند تا به قرب الهی برسد. پس اگر کسی عارف بود و هدفش رسیدن به خدا بود، به اندازه‌ای که عارف است، به همان اندازه مظهر صفات خداست، لذا اگر اراده کند که در این عالم دخل و تصرف بکند، به اقتضای مقام عرفانی باید بتواند.

گرمارودی با بیان اینکه مرحوم آقا شیخ حسن علی نخودکی از جمله کسانی است که به مقام واقعی عارف با الله رسیده است، گفت: وی جز خدا چیزی نمی‌خواهد و به این معنا می‌تواند مظهر خدا شود، به این معنا که اگر او بخواهد بیماری شفا پیدا کند، شفا می‌یابد، یا وقتی بخواهد دردی پایان پذیرد، پایان می‌پذیرد. وی تبدیل می‌شود به جلوه‌ای از جلوه‌های رحمت خدا.

تعبیر نخودکی از عرفان در عصر حاضر

وی ادامه داد: ایشان این مقام عرفانی را در برهه‌ای زمانی که حضور داشت واجد بود. اما تفاوت زمانی که ایشان حاضر بودند با دوران ما چیست؟ زمانی مردم لیاقت این را دارند که عارفانی در این حد خود را در دسترس مردم قرار بدهند و مردم نیز از ایشان بهره ببرند. مثلاً یک استاد سطح بالا می‌گوید که من حاضرم برای این جمع کلاس بگذارم و جمع هم آمادگی دارد، اما اگر استاد ببیند جمع آمادگی ندارد، ممکن است کلاس را تعطیل بکند.

این استاد دانشگاه افزود: زمانی که شیخ حسن علی نخودکی در خانه را همه باز می‌گذاشت که مردم مشکلات را مطرح کنند و ایشان این مشکلات را حل کند، در مردم ظرفیتی برای ارتباط با همچون عارف کاملی وجود داشت. نمی‌توانیم بگوییم امروزه امثال آقا شیخ حسن علی نداریم، چون زمین خدا از این گونه افراد خالی نمی‌شود، عدم دسترسی مردم به چنین بزرگانی یا ناسپاسی مردم است و یا عدم لیاقت مردم است.

گرمارودی در پایان گفت: در کتاب نشان از بی‌نشان‌ها که شرح حال مرحوم آقا شیخ حسن علی نخودکی به قلم پسرشان علی مقدادی است، نگارنده نقل می‌کند که پدرم گفتند الان مثل زمستان است که گل نمی‌شود پرورش داد مگر در گلخانه، شما در زمستان گل را در منظر عام قرار نمی‌دهید و آن را در گلخانه قرار می‌دهید. این که ایشان می‌گویند زمستان است به این معناست که گل‌های انسانی که عارفان به حق‌اند، باید در پناهگاه‌هایی مخفی شوند تا وقتی که شرایط مهیا شد، خود را نشان بدهند.